

The principal foundation of the instrumental performance was able to develop in that time. As a rule, many musicians played different instruments. They always wrote a lot of musical compositions and variations to famous vocal and instrumental themes. They also performed them on the large and little stages. Important to note that fundamental factor of the genre of music for instrument's solo is individual performing operation. Masterpieces of this genre powerfully activate emotional and creative potential of instrumentalists. The genre of music for instrument's solo is compositive genre of contemporary music performing art.

On an example of wind performing arts we know about the new instruments as trombone, bassoon. We also know about player of Renaissance period. These are musicians of wind performing arts Giovanni Alvizi, Bartolomeo Trombonchino, Antonio del Cornetto, Erhard Borussuma and others.

The main instrumental genres for music solo of the Renaissance were estampi and le. They were born with dance in the union. Instrumentalists could play and sing at the same time. But musicians of wind performing arts could not play and sing simultaneously. Soon instrumental line of very many performers was the main and art defining.

The renaissance's instrumentalists had an active looking on the art "Ars nova". They intended to make use of new means of expression music. Many of them made original types of wind instruments and brilliantly played them. The instrumental virtuoso passages, phrases, musical sentences and configurations were in very many vocal compositions. This feature of instrumental playing established virtuosic style of performing art.

The creative competitions among musicians were very popular in the Renaissance period. Performers had got very much mutual enrichment of virtuosic technique, the line of sound, different tone of timbre, the beginning and continuation of sound, the power of tunes. Many instrumentalists made creative contents of piece, determine its style, quality of reverberation and sound, configuration, all means of expression and very many others.

The perspective for the study of the genre of music instrument's solo is investigation art of improvisation on an example of wind performing arts at different periods of musical culture. Important to note that instruments' practice is always active for performers on wind instruments.

Key words: genre, solo performance, means of music expressive, wind instruments, practice, performing mastery, creation.

УДК 78.087.682.(477–25) : 37.046

Давидовський Костянтин Юрійович
кандидат мистецтвознавства

ХОРОВЕ МИСТЕЦТВО В КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ (на прикладі творчої діяльності жіночого хору Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра)

У статті розглянуто культурні смисли, що їх містить поняття "хорове мистецтво". Досліджено історичні аспекти хорового співу як форми духовної культури людства. Підкреслено вплив хорового мистецтва на формування і трансформацію культурно-мистецького середовища. Показана роль творчої діяльності жіночого хору Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра у формуванні сучасного культурно-мистецького середовища Києва й України.

Ключові слова: хорове мистецтво, жіночий хор, культурно-мистецьке середовище, творча діяльність, позанавацькі творчі заходи, інкультурація.

Як специфічний вид людського мислення й діяльності та як вид музичного мистецтва хорове мистецтво виконує ті самі суспільні функції в соціокультурній регуляції життєдіяльності суспільства, що й мистецтво загалом. Хорове мистецтво належить до однієї з основних галузей культурного світу – духовної культури, що впливає передусім на розвиток і вдосконалення духовного світу людини, зміни у сфері суспільної та індивідуальної свідомості. Хорове мистецтво вловлює найменші зміни в духовному житті людей, відгукується на них змінами в собі, втілюючи ідею суспільного розвитку в певний історичний період.

Осмисленню ролі хорового мистецтва як феномена культури приділяється увага в працях багатьох дослідників: Б. Асаф'єва, В. Ільїна, А. Валіахметової, Т. Лежнєвої та ін. Проблеми хорового мистецтва знайшли широке висвітлення в музикознавчих працях українських науковців Н. Герасимової-Персидської, О. Бенч, Г. Дзюби, Р. Дудик, А. Лащенко, Л. Мороз, І. Ярошенко. Особливе місце займають наукові розвідки Т. Булат, А. Терещенко, Б. Фільц, Л. Пархоменко, які ґрунтовно вивчали питання хорової творчості, а також дослідження Л. Мазепи, О. Шевчук, Н. Якименко, в яких аналізується хорове життя найбільших культурних центрів України.

Суттєвими для нашого дослідження стали праці М. Кагана, Л. Мазеля, В. Холодової та інших вчених, у яких розглядаються загальні питання функціонування музичної культури.

Проте вивченість впливу хорового мистецтва як художньо-естетичного явища в культурному житті України на культурно-мистецьке середовище останніх десятиліть є недостатньою, у культурологічному аспекті проблема не розглядалася, що обумовлює актуальність цієї статті, мета якої – дослідити хорове мистецтво як культурно-історичний феномен і його вплив на культурно-мистецьке середовище

України, а завдання – розглянути означену проблему на прикладі творчої діяльності жіночого хору Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра.

На думку російського культуролога Т. Лежньової, "хорове мистецтво як специфічний різновид людського мислення й діяльності виконує функції, які організують людину ціннісно-соціально, а також організують її культурно-мистецьке середовище. Потенціал інкультурації пояснюється особливостями хорового мистецтва: акустичними й інтонаційними властивостями музичного звуку, вокальною природою хорової діяльності, поєднанням музики з поетичним мистецтвом на основі колективного виконання творів хорового мистецтва" [6, 6]. Додамо: Потенціал інкультурації пояснюється також особливостями ментальності й світосприйняття як російського, так і українського народів.

Отже, хорове мистецтво, рівень його розвитку й запитаності в суспільстві справляють значний вплив на формування культурно-мистецького середовища, що як інтеграційна константа соціально-культурних і художніх взаємодій в кожному суспільстві у відповідний період його історії сприймає ці особливості й трансформується під їх впливом. Суттєвою ознакою хорового співу є колективний принцип, що пронизує всі сторони хорового мистецтва. Водночас суспільний, колективний початок у хоровій музиці висвітлює окрему особистість, не розчиняючи її в соціумі.

На думку А. Валіахметової, "хорове мистецтво як форма духовної культури є специфічним видом художньої діяльності людини, що має загальну форму в культурі, її першим загальним визначенням" [3, 376].

Підґрунтям хорового мистецтва як виду художньої культури є колективна творча діяльність – неповторний творчий процес, заснований на принципі художньої інтерпретації дійсності, який дарує людям красу, знання, мудрість, виражені в музичних художніх образах і закріплені архетипністю колективного досвіду. До ідей музично-естетичного виховання засобами хорового мистецтва зверталися філософи, музиканти та соціальні реформатори з античних часів. Розуміючи важливість хорового співу, який, за словами Платона Афінського (427–347 рр. до н. е), "є божественне й небесне заняття, що зміцнює все добре й благородне в людині" [7, 44–45], давні греки вважали його одним з елементів освіти, а слово "неосвічений" трактували як "той, хто не вмів співати в хорі". Осягаючи хорові твори, ми вчимося вічних цінностей, потреба в яких історично сформувалася як істотна особливість самої природи людини.

Колективний принцип хорового співу є найважливішою ознакою хорового мистецтва. Особливість музичного спілкування полягає в єднанні значної кількості людей навколо виразно позитивного ідеалу в єдиному пориві, почутті. Ця унікальна властивість хорового співу була відзначена ще в давнину китайським мудрецем Мен-цзи, послідовником Конфуція (IV ст. до н. е.) Про значення залучення до хорового мистецтва масового любителя музики писав Б. Асаф'єв: "Необхідно викликати в слухачеві інстинкт виконавця. Треба, щоб якомога більше людей активно, хоч найменшою мірою, але брала участь у відтворенні музики. Тільки тоді, коли така людина відчує зсередини матеріал, яким оперує музикант, вона вочевидь відчує течію музики поза себе" [1, 150].

Водночас суспільний, колективний початок у хоровій музиці висвітлює окрему особистість, не розчиняючи її в соціумі. Хорова музика як вид музичного мистецтва справляє позитивний і гармонізаційний вплив на взаємини людини зі світом і з самою собою [3, 374]. Хорове мистецтво приваблює до себе любителів хорового співу загальнодоступністю та демократизмом. Доступність хорового співу пояснюється тим, що голосовий апарат – це "музичний інструмент", даний людині від народження, що вдосконалюється разом з її зростанням і розвитком. Ним може володіти будь-яка людина, яка бажає висловити свої почуття й ставлення до явищ навколишньої дійсності засобами музичної виразності. "Спів у хорі, – писав О. Свешніков, – є народною загальнодоступною музичною школою, в якій музика пізнається не абстрактно, без зв'язку з навколишнім життям, а йде поруч з ним, прикрашає, збагачує його" [8, 9].

Демократизм хорового співу виражається в тому, що він діє на людей незалежно від їх віку, розвитку й освіти, що приналежність картини звуків, образів захоплює будь-яку людину, на якому б щаблі розвитку вона не перебувала й до якого соціального прошарку, психологічного типу або вікової категорії не належала. Саме демократизм, доступність хорового співу і безпосередня можливість виразити через нього свої почуття, думки та мрії зробили хоровий спів основою музичної художньої творчості. Широка популярність хорового жанру, його дохідливість забезпечують хоровому мистецтву існування й розвиток упродовж усієї історії людства.

Хорове мистецтво – це виконавське мистецтво. Як мистецтво процесуальне й динамічне воно існує й виявляється тільки під час виконання хорових творів перед слухачами. Тому необхідно активізувати саме виконавську, особливо позанавчальну творчу діяльність учнів і студентів. Виконавські музичні навички сприяють творчому самовираженню учнів, почуттю співпереживання, співучасті, об'єднання. Пропаганда хорового мистецтва, виражена в суспільно корисній концертній діяльності, сприяє розвитку творчої активності, спонукає до розширення музичних знань і навичок в учнів, змушує систематично їх розвивати і вдосконалювати.

Діяльність у осягненні й відтворенні хорового мистецтва зумовлює саморозвиток і самореалізацію не тільки особистості, а й усього покоління. Усе це ставить хорове мистецтво в становище, відмінне від багатьох інших видів музичного мистецтва. На думку А. Валіахметової, автора

дослідження про виховання молоді засобами хорового мистецтва, хорове мистецтво виконує особливі функції: виховну (виховуючи людину в душі колективізму); компенсаторну (даючи можливість людині реалізувати свої бажання й здібності); прагматичну (виражену в її життєво-практичній необхідності); комунікативну (об'єднуючи студентську молодь навколо позитивної основи); пізнавально-просвітницьку; гедоністичну; етичну; естетичну; соціальну та ін. [2, 407].

Отже, можна зробити висновок, що хорове мистецтво як форма духовної культури і специфічний вид художньої діяльності людини має значний соціокультурний потенціал, що визначає його вагу в життєдіяльності суспільства, впливаючи на всі сторони свідомості й діяльності людини, формуючи й трансформуючи сучасне їй культурно-мистецьке середовище.

Хоровий спів історично був першим проявом формування професійного музичного мистецтва. Природним є те, що клас хорового співу найчастіше створювався одночасно з відкриттям професійних освітніх музичних закладів – музичних шкіл, училищ, консерваторій тощо. Так, архівні матеріали свідчать, що перший професійний навчальний музичний заклад на теренах України – Київське музичне училище, що функціонує зараз як Київський інститут музики ім. Р. М. Глієра (КІМ ім. Р. М. Глієра) розпочав свою навчальну й творчу діяльність 1868 року, яким датується створення Київської музичної школи, і клас хорового співу відкрито там від самого початку існування навчального закладу. У першому навчальному 1868/69 році майбутніх хормейстерів нараховувалося лише 11 осіб, проте свій хор було створено. Головну увагу керівництво школи приділяло вивченню в хорі народних українських пісень, "щоб музичний розвиток не був однобічним, щоб було створено широку базу для дальшого музичного розвитку на народних засадах" [4].

Уже 13 листопада 1869 року учнівський хор виступав у зібранні Київського відділення Російського Музичного Товариства (РМТ, з 1873 р. перетворене на ІРМТ – Імператорське Російське Товариство). Хор виконував пісні Ф. Мендельсона "Цвіли квітки у лузі навесні" та "Як радісно у лісі жить". Художній рівень виконання й значення концерту були дуже високими, про що, зокрема, свідчить той факт, що в цьому концерті брав участь А. Г. Рубінштейн, який грав перед виступом хору й після нього [5, 195].

Ця традиція поєднання навчання хорового співу з концертною та творчою діяльністю, започаткована з першого року існування закладу, збереглась й була розвинута в подальшому, завжди знаходячи зацікавлений відгук у культурно-мистецькому середовищі Києва.

Сьогодні в інституті музики існують три хорових колективи: лауреат міжнародних конкурсів жіночий хор Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра, керівник – Заслужений діяч мистецтв України, викладач-методист Г. Горбатенко; лауреат всеукраїнських конкурсів хорової музики камерний хор, керівник – викладач-методист З. Томсон; дитячий хор студії педагогічної практики Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра, керівник – викладач-методист Н. Хорошун.

Творча діяльність цих хорів має різну знаково-сміслову спрямованість. Усі три хори мають свою слухачську аудиторію і шанувальників у київському культурно-мистецькому середовищі, а жіночий і камерний хори до того ж добре відомі за межами Києва й України, оскільки є незмінними учасниками й переможцями багатьох хорових конкурсів і фестивалів.

Так, жіночий хор, урочисто відзначаючи двадцяті річницю від дня свого заснування у м. Оберфлоккенбах (Федеративна Республіка Німеччина), куди був запрошений на концертний тур, вдруге був визнаний "Найкращим хором світу". Колектив має багату творчу біографію. Поза тим, що він є високопрофесійною базою практики для майбутніх хормейстерів, хор з успіхом презентує вітчизняне хорове мистецтво в Україні та за її межами. Репертуар хору складають кращі зразки світової хорової музики від епохи Відродження, класики, романтизму до обробок українських народних пісень, духовної музики, творів сучасного хорового авангарду. Хор має багато фондових записів, які регулярно звучать на Українському радіо, його виступи транслюються по телебаченню, мають схвальні відгуки преси, видатних діячів українського хорового мистецтва.

Про інтенсивність й широку географію позанавчальної концертної діяльності жіночого хору КІМ ім. Р. М. Глієра свідчать дані Таблиці 1.

Одним з основних напрямків діяльності жіночого хору є тісна співпраця з сучасними українськими композиторами. Колектив є постійним учасником фестивалів Національної спілки композиторів України "Київ Мюзик Фест", "Прем'єри сезону", Всеукраїнського хорового фестивалю "Золотоверхий Київ", хорового фестивалю духовної музики "Глас Печерський" тощо. Хор постійно працює над прем'єрним виконанням творів сучасних українських композиторів, знайомить публіку з перлинами сучасної української музики. Так, колектив уперше виконав такі твори, як "Літургія" для жіночого хору на канонічні тексти та "Іспанські фрески" Л. Дичко, "Піснеспіви", "Сугревушка" та "Молитва" В. Польової; "Псалом" і "Павана" В. Степурка; "Диптих" і "Усі зорі зеленіють" М. Шуха, "Чогось мені сумно" В. Стеценка, "Псалом" Г. Гаврилець, "Вечірня молитва" І. Алексійчук, хорові твори І. Шамо, Ю. Іщенко та багатьох сучасних композиторів України [9].

У художньому трактуванні жіночого хору не тільки через тематику творів сучасних композиторів віддзеркалюється гостре відчуття часу, а й через той комплексний підхід у створенні образів, де, здається, вже стираються грані між театром, музикою, живописом, архітектурою – все включається в мистецький світ. І це притаманне мистецтву та новій українській музиці, особливо останнього десятиріччя.

Таблиця 1

Концертна діяльність жіночого хору Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра

2004–2005 н. р.		
жовтень	Міжнародний конкурс хорів (10 концертів у рамках конкурсу)	Іспанія
січень	Різдвяний концерт духовної музики	Київ, церква Святого Олександра
березень	Участь у фестивалі мистецтв "Шевченківський березень"	Національна філармонія України
квітень	Звітний концерт хору (в рамках фестивалю "Музичні зустрічі")	Національна філармонія України
квітень	Участь у фестивалі "Музичні прем'єри сезону"	Національна філармонія України
2005–2006 н. р.		
липень	Фестиваль лауреатів міжнародних конкурсів (9 концертів у рамках фестивалю)	Франція
жовтень	Участь у конкурсі Єврорадіо (3 тури)	Зал Будинку звукозапису Національної радіокомпанії України
листопад	Концерт до 20-річчя хору	Національна філармонія України
грудень	Різдвяний концерт духовної музики	церква Святого Олександра, Київ
березень	Участь у фестивалі мистецтв "Шевченківський березень"	Національна філармонія України
квітень	Прем'єра кантати О. Яковчука	Малий зал Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського
квітень	Участь у фестивалі "Музичні прем'єри сезону" (прем'єра кантати О. Яковчука)	Національна філармонія України
2006–2007 н. р.		
жовтень	Участь у концерті художніх колективів Київського музичного училища ім. Р. М. Глієра	Великий зал Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського
	Участь у Хор-фесті "Золотоверхий Київ"	Національна філармонія України
грудень	Різдвяний концерт духовної музики	Храм <i>святого Василя</i> Великого, Київ
березень	Участь у фестивалі мистецтв "Шевченківський березень"	Національна філармонія України
квітень	Участь у фестивалі "Музичні прем'єри сезону" (прем'єра І. Алексійчук "Листи з мушлі", М. Шух "Колискова")	Національна філармонія України
травень	Хоровий фестиваль "Музичні зустрічі"	Національна філармонія України
2007–2008 н. р.		
жовтень	Участь у фестивалі духовної музики "Співочий собор"	Національний культурно-мистецький та музейний комплекс "Мистецький Арсенал"
січень	Різдвяний концерт з хором хлопчиків "Дзвіночок" Київського палацу творчості для дітей та юнацтва	Національна філармонія України
березень	Участь у концерті до 140-річчя Київського музичного училища ім. Р. М. Глієра	Національна опера України ім. Т. Г. Шевченка
березень	Участь у фестивалі мистецтв "Шевченківський березень"	Національна філармонія України
квітень	Участь у фестивалі "Музичні прем'єри сезону" (прем'єра триптиху Ю. Іщенка, І. Алексійчук "Вечірня молитва", духовна музика Б. Фільц)	Національна філармонія України
червень	Виконання опери К. Стеценка "Іфігенія в Тавриді"	Національна опера України ім. Т. Г. Шевченка
липень	Участь у фестивалі духовної музики (9 сольних концертів в рамках фестивалю)	Німеччина

2008–2009 н. р.		
грудень	Участь у "Глухівській асамблеї"	м. Глухів
березень	Концерт "Молоді виконавці – дітям України"	Київська дитяча школа мистецтв ім. С. Турчака
березень	Участь у концерті з творів українських композиторів "Молоді виконавці – композиторам України" (в рамках фестивалю "Музичні прем'єри сезону")	Концертний зал Національної спілки композиторів України
березень	Участь у фестивалі мистецтв "Шевченківський березень"	Національна філармонія України
березень	Творчий звіт диригентсько-хорового відділу	Київський інститут музики ім. Р. М. Глієра
квітень	Участь у гала-концерті Хорової Пасхальної Асамблеї	Великий зал НМА України ім. П. І. Чайковського
квітень	Участь у концерті "Піснеспіви Святої Пасхи" (в рамках Пасхальної асамблеї)	Трапезна церква Свято-Успенської Києво-Печерської лаври
2009–2010 н. р.		
грудень	Прем'єра кантати О. Яковчука "Пори року" для жіночого хору з оркестром	Київський міський Будинок учителя
грудень	Участь у концерті – звіті творчих колективів м. Києва	Національний палац мистецтв "Україна"
грудень	Участь у концерті, присвяченому 95-річчю П. Муравського	Національна філармонія України

Головне значення позанавчальної творчої діяльності жіночого хору КІМ ім. Р. М. Глієра полягає в тому, що вона сприяла утворенню в Києві "середовища в середовищі" (широкого сегмента поціновувачів академічної хорової музики, який об'єднав у єдине коло інтелігенцію, митців, творчу молодь – учнів і студентів навчальних музичних закладів, а також їхніх батьків і педагогів), що дає можливість задовольняти естетичні потреби тисяч шанувальників класичної хорової музики.

Література

1. Асафьев Б. Хор как воспитатель слушателя / Б. Асафьев // Б. Асафьев. О хоровом искусстве / сост. и коммент. А. Б. Павлова-Арбенина. – М.: Музыка, 1980. – 216 с.
2. Валиахметова А. Хоровое искусство как средство воспитания учащейся молодежи / Валиахметова А. Н. // Материалы VI Международной заочной науч.-практ. конф.: Искусство и педагогика: проблемы художественного и музыкального образования. – Казань, 2011. – 580 с.
3. Валиахметова А. Хоровое искусство как форма духовной культуры / Валиахметова А. Н. // Педагогика художественного образования: история, методология, практика. Ч. 1. – Казань: ТГГПУ, 2011. – 519 с.
4. Киевлянин. – К., 1868. – № 85.
5. Кузьмін М. Забуті сторінки музичного життя Києва / М. Кузьмін. – К.: Музична Україна, 1972. – 228 с.
6. Лежнева Т. Хоровое искусство как фактор инкультурации личности / Лежнева Татьяна Михайловна : дисс... канд. культурологии: 24.00.01 Теория и история культуры. – Чита, 2006. – 157 с.
7. Платон. Собрание сочинений: В 4 т. Т.1 ; общ. ред. А. Ф. Loseva и др. / Платон. – М.: Мысль, 1994. – С. 44–45.
8. Свешников А. Хоровое пение – искусство истинно народное / Свешников А. В. – М.: Просвещение, 1962. – С. 9.
9. Київський інститут музики ім.Р.М.Глієра [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.glierinstitute.org/ukr/groups/1.html>.

References

1. Asaf'ev B. Khor kak vospitatel' slushatelya / B. Asaf'ev // B. Asaf'ev. O khorovom iskusstve / sost. i komment. A. B. Pavlova-Arbenina. – M.: Muzyka, 1980. – 216 s.
2. Valiakhmetova A. Khorovoe iskusstvo kak sredstvo vospitaniya uchashcheysya molodezhi / Valiakhmetova A. N. // Materialy VI Mezhdunarodnoy zaочноy nauch.-prakt. konf.: Iskusstvo i pedagogika: problemy khudozhestvennogo i muzykal'nogo obrazovaniya. – Kazan', 2011. – 580 s.
3. Valiakhmetova A. Khorovoe iskusstvo kak forma dukhovnoy kul'tury / Valiakhmetova A. N. // Pedagogika khudozhestvennogo obrazovaniya: istoriya, metodologiya, praktika. Ch. 1. – Kazan': TGGPU, 2011. – 519 s.
4. Kievlyanin. – K., 1868. – № 85.
5. Kuzmin M. Zabuti storinky muzychnoho zhyttia Kyieva / M. Kuzmin. – K.: Muzychna Ukraina, 1972. – 228 s.
6. Lezhneva T. Khorovoe iskusstvo kak faktor inkul'tratsii lichnosti / Lezhneva Tat'yana Mikhaylovna : diss... kand. kul'turologii: 24.00.01 Teoriya i istoriya kul'tury. – Chita, 2006. – 157 s.
7. Platon. Sbranie sochineniy: V 4 t. T.1 ; obshch. red. A. F. Loseva i dr. /Platon. – M.: Mysl', 1994. – S. 44–45.
8. Sveshnikov A. Khorovoe penie – iskusstvo istinno narodnoe / Sveshnikov A. V. – M.: Prosveshchenie, 1962. – S. 9.
9. Kyivskiy instytut muzyky im. R. M. Hliiera [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.glierinstitute.org/ukr/groups/1.html>.

Давидовський К. Ю.

Хоровое искусство в культурно-художественной среде (на примере творческой деятельности женского хора Киевского института музыки им. Р. М. Глиера)

В статье рассмотрены культурные смыслы, содержащиеся в понятии "хоровое искусство". Исследованы исторические аспекты хорового пения как формы духовной культуры человечества. Подчеркнуто влияние хорового искусства на формирование и трансформацию культурно-художественной среды. Показана роль творческой деятельности женского хора Киевского института музыки им. Р. М. Глиера в формировании современной культурно-художественной среды Киева и Украины.

Ключевые слова: хоровое искусство, женский хор, культурно-художественная среда, творческая деятельность, внеурочные творческие мероприятия, инкультурация.

Davydovskiy K.

Choral art in the cultural and artistic environment (on an example of R. Glier Kyiv Institute's of Music Female choir's creative activity)

The article is dedicated to cultural senses, contained in a concept "choral art". Historical aspects of the choral singing are investigated as forms of spiritual culture of humanity. A choral art belongs to one of basic areas of the cultural world – spiritual culture. It catches the least changes in spiritual life of people, incarnating the idea of community development in a certain historical period. The degree of chosen research topic and its relevance has been proved. The main aim of this article is to probe a choral art as some cultural and historical phenomenon which has great influence on the art environment of Ukraine. Its task is to decide the noted problem on the example of creative activity of R. Glier Kyiv Institute's of Music Female choir.

Being the specific sort of human thought and activity, a choral art functions to organize a valued-socially person and also will make it cultural and art environment. The foundation of choral art is the collective creative activity, some unique creative process based on principle of artistic interpretation of reality, the phenomenon of artistic culture. In that time the public, collective beginning in choral music lights up an individual, not dissolving it in social aspect. Availability of the choral singing is explained by a vocal vehicle which is a "musical instrument", given to the man of any age, and perfected together with his growth and development. Any man who wishes to express the senses and attitude towards the phenomena of surrounding reality by facilities of musical expressiveness can own them.

A choral art is mastery. So being an art which is judicial and dynamic, it exists and appears only at implementation of choral works before listeners. That's why it is necessary to activate the brilliance exactly, especially extra studying creative activity of students. Activity in understanding and recreation of choral art results in self-development and self-realization of not only personality but also the whole generation. Potential of enculturation is explained by the features of choral art: by acoustic and intonation properties of musical sound, vocal nature of choral activity, combination of music with a poetic art on the basis of collective implementation of choral art works, features of Ukrainian and Russian people national mentality and perception of the world. All of this puts a choral art in position, different from many other types of musical art. The degree of choral art development and its need in society makes considerable influence on forming and transformation of cultural and art environment. The special social and cultural functions have been determined by a choral art, such as: educate, compensatory, pragmatic, communicative, cognitive elucidative, hedonistic, ethics, aesthetically beautiful, social etc. The author of the article comes to conclusion that a choral art as form of spiritual culture and specific type of artistic activity of man owns large social and cultural potential which determines its value in the vital functions of society, influencing on all of sides of consciousness and activity, forming and transforming modern cultural and artistic environment.

Historically, the choral singing was the first display of forming the professional musical art. The class of the choral singing is created simultaneously with opening of professional educational musical establishments more frequent. As an example, the history of becoming the choral singing class in R. Glier Kyiv Institute of Music has been reflected. It's made an accent on the tradition of combination the studies with the choral singing concerto and creative activity. Extra studying artistic activity of R. Glier Kyiv Institute's of Music Female choir is reflected. The repertoire of choir consists of the best standards of world choral music from Renaissance, the classics, romanticism age to treatments of the Ukrainian folk songs, sacred music, and works of modern choral advance-guard. Important direction of creative activity of choir is the collaboration with the modern composers of Ukraine. Choir has many fund records which sound on Ukrainian radio regularly, its appearances are translated on television, have approving reviews of press, prominent figures of the Ukrainian choral art. R. Glier Kyiv Institute's of Music Female choir is well known outside Kyiv and Ukraine, as is a permanent participant and winner of many choral competitions and festivals.

Due to extra studying creative activity of R. Glier Kyiv Institute's of Music Female, Chamber and Children choral collectives, which have a different sign-semantic orientation, there is an "environment appeared in the environment" as a wide segment of academic choral music-lovers, which united in the unique circle intelligentsia, artists and creative young people in Kyiv.

Key words: choral art, female choir, cultural and artistic environment, creative activity, extra studying artistic arrangements, enculturation, R. Glier Kyiv Institute of Music.